

Posudek bakalářské práce:

Oldřich NESVADBA, Cech pekařů v Č. Budějovicích a jeho pečeti.

Filosofická fakulta Jihočeské university v Českých Budějovicích, Ústav archivnictví a pomocných věd historických, České Budějovice 2008, 67 stran.

Ač sfragistika patří bezesporu mezi významné pomocné vědy historické, až donedávna se práce, které jí byly věnovány, soustřeďovaly převážně na pečeti významných osob, rodů, či měst a městeček, a to především pro období středověku. Cechovní pečeti a pečetidla zůstávala většinou opomíjena, významnou výjimku představoval kromě některých drobných studií¹ katalog cechovních pečetí a pečetidel se sbírky Archivu hlavního města Prahy.² Výrazným impulsem pro rozvoj sfragistického studia v devadesátých letech 20. století se stala celostátní soupisová akce, iniciovaná Archivní správou Ministerstva vnitra ČR, která se zaměřila nejen na pečeti, ale i pečetidla a pečetní otisky z období do roku 1526 ve všech českých archivech. Výsledkem je řada prací, které mnohdy přesáhly uvedený časový limit dále do novověku a v některých případech se zaměřily i na problematiku cechů.³ Za jeden z příspěvků k tomuto zatím ještě stále neúplně zpracovanému tématu lze považovat také předkládanou bakalářskou práci Oldřicha Nesvadby, která se zaměřuje na pečeti pekařů.

Bakalářská práce je rozdělena v podstatě na tři části – Úvod, dále členěný na čtyři podkapitoly (při číslování vypadlo číslo tři, takže poslední dvě podkapitoly nesou číslovku čtyři a pět) - i když účelnější by bylo, kdyby sám Úvod stál samostatně, dále samotný katalog pečetí a Závěr; doplněk tvoří přílohy a seznam pramenů a literatury (a také zkratk, byť není uveden v obsahu). V Úvodu (s. 9 – 11) autor seznamuje s cílem své práce a její strukturou a přináší stručnou charakteristiku zkoumaného fondu českobudějovického okresního archivu. Další podkapitoly, kterým, jak už jsem uvedla, by více svědčilo vyčlenění z Úvodu (i když jde spíše o formální záležitost), pojednávají o vzniku cechovního zřízení (s. 12 – 17), o pečetích obecně (s. 18 – 23), o cechovníctví na jihu Čech (s. 24 – 32) a nakonec o pečetích pekařského cechu (s. 33 – 35). Podkapitola o cechovníctví se důkladněji věnuje nejprve potravinářským řemeslům, poté pekařům, perníkářům a cukrářům, a následně se soustřeďuje na cechovníctví v Českých Budějovicích a poté konkrétně na pekaře. V těchto pasážích autor vychází z dřívější literatury, výhrady by snad bylo možno vznést k někdy příliš obsáhlým informacím

¹ Jaroslav JÁSEK, *Pečetidlo společného cechu města Pyšely*. In: MVP/ČSPS 33/103, 1995, č. 1, s. 35.

² Jakub HRDLIČKA - Jaroslav JÁSEK - Vladimír HRUBÝ, *Pět století řemeslné symboliky ve sbírce pečetidel a razítek Archivu hlavního města Prahy. Komentovaný katalog*. Praha 1999.

³ Především Lenka MARTÍNKOVÁ, *Pečeti a typáře cechů z území okresu Pelhřimov (1500) 1546 – 1796 (1859)*. Pelhřimov 2000.

v poznámkách a větší závislosti na předloze. Poslední podkapitola je věnována již přímo pečetím cechu pekařského, resp. pekařských cechů, dochovaných ve fondu Cech pekařů České Budějovice; autor se pro toto řešení rozhodl vzhledem k tomu, že pečeti českobudějovického cechu byly nalezeny pouze tři – a pro studium cechovní sfragistiky (i symboliky – a nejen pekařské) je to řešení přínosné, jen název práce je v tomto případě poněkud matoucí a měl by být patřičně upraven. Zkoumání tak bylo podrobena celkem 19 pečetí různých cechů, nacházejících se na výučních listech v příslušném fondu. Chronologicky je soubor vymezen lety 1642 až 1798, teritoriální rozsah zahrnuje kromě většinou jihočeských lokalit i některá vzdálenější místa v Čechách a také po jedné lokalitě z blízkých Horních Rakous i vzdáleného Saska. (Tyto lokality dovolují učinit si představu, kde se vyučili držitelé příslušných výučních listů, kteří pak přicházeli do Českých Budějovic - i když zkoumání držitelů výučních listů již nebylo úkolem bakalářské práce.) Autor uvádí i stručnou charakteristiku zkoumaných pečetí (způsob připevnění, materiál, druh textu), zmiňuje i význam pro cechovní symboliku, tu ale bohužel dále podrobněji nerozebírá (důvodem je ovšem i špatná kvalita řady dochovaných pečetí a nezřetelnost vyobrazení, alespoň základní motivy je však možno vypořadovat), souhrnně nehodnotí ani písmo, rozměry pečetí či jazyk opisu. Katalog zkoumaných pečetí autor zařadil jako druhou kapitolu práce (s. 36 – 56); jak už bylo zmíněno, zahrnuje 19 pečetí, řazených chronologicky, u nichž je uveden vždy původce, datace (jak vysvětluje z textu, resp. z pozn. 112, u českobudějovických pečetí je bohužel uveden jen rok prvního výskytu, nikoli rozsah dochování), typ pečeti (velká pečeť či sekret), rozměry, způsob dochování (spíše připevnění), uložení, uvedena je (po vzoru literatury) i kolonka „popis typáře“, i když ani v jednom ze zkoumaných případů není jeho dochování doloženo. Dále následuje opis (u některých pečetí nečitelný), písmo (ve všech případech kapitála), jazyk, popis pečetní plochy a většinou i doplňující poznámka. Každý katalogový záznam je doplněn fotografií. Jak již bylo uvedeno, dosti limitujícím faktorem byla špatná kvalita dochovaných pečetí, přesto se autorovi podařilo vyčíst z nich maximum informací. Ke katalogu byl připojen i abecední seznam lokalit, a to jak v české, tak v německé podobě. Práce je završena bohužel až příliš stručným Závěrem (s. 57), kde rovněž chybí jakákoli souhrnná charakteristika zkoumaných pečetí. Součástí práce je několik obrazových příloh a seznam pramenů a literatury (s. 64 – 66; v rozporu s názvem ovšem výčet pramenů následuje až za literaturou), zahrnující nejdůležitější práce z oblasti sfragistiky i dějin cechů.

Přestože jsem uvedla některé výhrady, zejména katalogovou část práce považuji za přínosnou a kvalitně zpracovanou. Bakalářská práce Oldřicha Nesvadby jako celek pak

rozhodně splňuje nároky kladené na tento typ prací, a proto ji jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm výborně.

V Praze dne 24. srpna 2008

Handwritten signature of Marie Ryantová in blue ink.

Doc. PhDr. Marie Ryantová, CSc.